

הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ. מִהוּלִים הָיוּ וְלֹא נִפְרְעוּ. מִתִּי נִפְרְעוּ? בְּשַׁעַת שְׁכִתוֹב (שְׁמוֹת טו) שָׁם שָׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּאַרְנוּ פְּסוּק זֶה בְּדָבָר אַחֵר - הַכֹּל הִזָּה וְרֵאוּי.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁנִּפְרְעוּ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ - לֹא כֹף, אֲלֵא אוֹתָם שְׁכִתוֹב (יְהוֹשֻׁעַ ה) וְכֹל הָעַם הִילוּדִים בְּמִדְבַר בְּדֶרֶךְ וְגו'. אַחֵר שֶׁנִּפְרְעוּ, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּהִתְחַלָּה אֲכַלְתֶּם מִצּוֹת, כְּשֶׁעָמְדָה הַלְּבָנָה בְּפִגְמִיתָהּ, וְנִקְרָא לָחֶם עֲנִי. מִכָּאן וְהִלָּאָה לָחֶם זֶה יִהְיֶה מִמְקוֹם אַחֵר. מַה הוּא? שְׁכִתוֹב (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. לֹא מִהַלְּבָנָה כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן, אֲלֵא מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שְׁכִתוֹב וְיִתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַל הַשָּׁמַיִם.

וְיִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים שׁוֹמְרִים אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּכְנְסוּ תַּחַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ לָחֶם שֶׁבָּא מִצְדָּה, וְעַל זֶה כְּתוּב אֵת חֲגַ הַמִּצּוֹת תִּשְׁמַר וְגו', וְכְתוּב וְשִׁמְרֶתֶם אֵת הַמִּצּוֹת. מַה זֶה וְשִׁמְרֶתֶם אֵת הַמִּצּוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁם יט) וְשִׁמְרֶתֶם אֵת בְּרִיתִי, וְהַכֹּל בְּדֶרֶגָה אַחַת עוֹלָה וְנֶאֱחָז. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ מֹשֶׁה לֹא פָּרַע אוֹתָם? אֲלֵא כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעַכְּבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל עַד שִׁיתְרַפְּאוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עֲלֵיו מִצּוֹת לָחֶם עֲנִי. מַה הַטַּעַם לָחֶם עֲנִי? מִשּׁוּם כִּי בְּחַפְזוֹן יִצְאֶת וְגו', וְכְתוּב וְלֹא יָכֹלוּ לְהִתְמַהֵמֵה.

בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, נִכְנְסוּ מִהוּלִים וְנִפְרְעוּ, וּמַה כְּתוּב? (דְּבָרִים ח) אָרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְפַּנֵּת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם. מַה זֶה בְּמִסְפַּנֵּת? לָחֶם עֲנִי. לְמַה נִּקְרָא לָחֶם עֲנִי? מִשּׁוּם שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בְּפִגְמִיתָהּ וְלֹא מִתְבַּרְכֵת מִן הַשָּׁמַיִם, וְלֹא

קִדְיָשָׁא. גְּזִירִין הוּוּ וְלֹא אֲתַפְּרְעוּ, אִימְתִי אֲתַפְּרְעוּ, בְּשַׁעַת דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) שָׁם שָׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ, וְאַף עַל גַּב דְּאוּקִימָנָא הָאִי קָרָא בְּמִלָּה אַחְרָא, כִּלְאָ הוּוּ וְיֵאוּת.

וְאִי תִימָא דְּבִימֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲתַפְּרְעוּ. לָאוּ הֲכִי, אֲלֵא אֵינּוֹן דְּכְתִיב, (יְהוֹשֻׁעַ ה) וְכֹל הָעַם הִילוּדִים בְּמִדְבַר בְּדֶרֶךְ וְגו', בְּתַר דְּאֲתַפְּרְעוּ, אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקִדְמִיתָא אֲכַלְתוּן מִצּוֹת, דְּקִימָא סִיְהֵרָא בְּפִגְמִיתָא, וְאִקְרִי לָחֶם עֲנִי, מִכָּאן וְלִהְלָאָה הָאִי לָחֶם מֵאַתָּר אַחְרָא לְהוּי. מָאִי הוּא. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. לֹא מִן סִיְהֵרָא כִּהוּוּא זְמָנָא, אֲלֵא מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ, כְּמַה דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית כו) וְיִתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַל הַשָּׁמַיִם.

וְיִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, נְטֵרִין אֵינּוֹן יוֹמִין דְּעֵאלוּ תַּחַת גְּדַפּוּי דְּשְׁכִינְתָּא, וְנְטֵרִין הֵהוּא נִהְמָא דְּאַתְיָא מִסְטֵרְהָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת כג) אֵת חֲגַ הַמִּצּוֹת תִּשְׁמַר וְגו', וְכְתִיב וְשִׁמְרֶתֶם אֵת הַמִּצּוֹת. מַהוּ וְשִׁמְרֶתֶם אֵת הַמִּצּוֹת. כְּמַה דְּאַתָּ אָמַר, (שְׁמוֹת יט) וְשִׁמְרֶתֶם אֵת בְּרִיתִי. וְכִלְאָ בְּחַד דְּרִגָּא סְלִקָּא וְאַתְאַחַד.

וְאִי תִימָא מֹשֶׁה הִיךְ לֹא פָּרַע לְהוּ. אֲלֵא, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַכְּבוּן יִשְׂרָאֵל תַּמָּן עַד דִּיתְסִיאוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב, (דְּבָרִים טו) שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עֲלֵיו מִצּוֹת לָחֶם עֲנִי. מָאִי טַעְמָא לָחֶם (ד' טו) עֲנִי, מִשּׁוּם כִּי בְּחַפְזוֹן יִצְאֶת וְגו' וְכְתִיב וְלֹא יָכֹלוּ לְהִתְמַהֵמֵה.

תָּא חֲזִי, כַּד עֵאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, עֵאלוּ גְזִירִין וְאַתַּפְּרְעוּ. וּמַה כְּתִיב, (דְּבָרִים ח) אָרֶץ

אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְפַּנֵּת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם. מָאִי בְּמִסְפַּנֵּת. לָחֶם עֲנִי. אָמַי אִקְרִי